

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

DE PIJN VAN EEN HART DAT TE LAAT ONTWAAKT

Mawlānā Sheikh Muhammad Adil ar-Rabbani

30 juli 2025 / 05 Şafar 1447

Fajr-gebed – Akbaba Dergah, Istanbul

As-Salāmu ‘alaykum wa raḥmatu Llāh. A‘ūdhu bi-Llāhi mina sh-shayṭāni r-rajīm (Ik zoek mijn toevlucht tot Allah tegen de vervloekte Satan). **Bismi Llāhi r-Raḥmāni r-Raḥīm** (In de naam van Allah, de meest Barmhartige, de meest Genadevolle). **Waṣ-ṣalātu wa s-salāmu ‘alā Rasūlinā Muḥammadin Sayyidi l-Awwalina wa l-Ākhirin** (En vrede en zegeningen zij met onze Boodschapper Mohammed, de leider van de Eersten en de Laatste). **Madad yā Rasūla Llāh, madad yā Sādāti Aṣḥābi Rasūli Llāh, madad yā Mashāyikhinā, dastūr yā Shaykh ‘Abdu Llāh al-Fa’iz ad-Dāghistāni, Shaykh Muḥammad Nāẓim al-Ḥaqqāni. Madad** (O Boodschapper van Allah, help! O meesters, gezellen van de Boodschapper van Allah, help! O onze sjeiks, toestemming, o Sheikh ‘Abdu Llāh al-Fa’iz ad-Dāghistāni, Sheikh Muḥammad Nāẓim al-Ḥaqqāni. Hulp!). **Ṭariqatunā ṣ-ṣuḥbah wa l-khayru fi l-jam’iyyah** (Onze weg is gezelschap en het goede zit in de gemeenschap).

Bismi Llāhi r-Raḥmāni r-Raḥīm:

يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي

(Qur’ān 89:24). ‘Yaqūlu Yā Laytanī Qaddamtu Liḥayātī’, “Hij zal zeggen: ‘Had ik maar iets goeds vooruitgestuurd voor mijn leven.’” Sadaqa Llāhu l-‘Aẓīm.

In de ākhirah (het hiernamaals), wanneer iemand zijn laatste adem uitblaast, wordt hij plotseling wakker in zijn bewustzijn. Hij zegt: “Wat is er gebeurd? Mijn hele leven is zomaar voorbijgegaan.” Wat hij dan ziet, is niet alleen een terugblik op zijn uiterlijke daden, maar een diepe confrontatie met zijn innerlijke staat — hoe hij zijn hart (qalb) heeft gebruikt, of juist verwaarloosd. Men zegt dat het leven dan als een flits aan je voorbijgaat, zoals een lont die snel opbrandt. Dat beeld is niet alleen letterlijk, maar ook spiritueel: het vuur van de dunyā (wereldse leven) heeft zijn tijd opgegeten, en nu blijft alleen het besef over dat het echte leven pas begint — en dat hij er niet op voorbereid is.

Op dat moment — wanneer de ziel het lichaam verlaat — kijkt de mens terug met spijt in zijn hart (qalb). Hij voelt diep vanbinnen dat hij kansen heeft laten liggen. Dingen die hij had kunnen doen voor zijn verbinding met Allāh ﷻ, maar

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

die hij heeft uitgesteld of vergeten door onoplettendheid (ghaflah). In dat laatste moment opent Allāh ‘Azza wa-Jalla zijn basīrah (inzicht), en dan ziet hij alles helder. Niet alleen de mensen om hem heen, maar ook zijn eigen daden — of het gebrek daaraan. Dan zegt hij: “Had ik maar iets gedaan.” Maar op dat moment is het innerlijke ontwaken te laat. De woorden “als ik maar...” hebben dan geen waarde meer, want de tijd om te handelen is voorbij.

Zolang mensen nog leven, blijven ze nadenken over wat ze hadden kunnen doen in de dunyā (wereldse leven). Ze zeggen: “Had ik die baan maar genomen,” “Had ik dat huis maar gekocht,” “Had ik maar met die persoon getrouwd,” “Had ik maar zaken gedaan met die ander.” Maar deze gedachten draaien allemaal om uiterlijke winst en gemiste kansen. Ze brengen spijt, verdriet en een gevoel van leegte in het hart (qalb). Wat ze missen, is dat de echte gemiste kans niet ligt in bezit of relaties, maar in het niet gebruiken van hun tijd voor innerlijke groei en verbinding met Allāh ﷻ. De stemming zakt, het hart raakt verward, en men denkt: “We hebben het niet gedaan.” Maar het is niet te laat — zolang er adem is, is er ruimte voor terugkeer (tawbah) en hernieuwde istiḳāmah (standvastigheid op het rechte pad).

Als de mens volledige controle had over zijn leven, zou hij alles kunnen doen wat hij wil. Maar het is Allāh ‘Azza wa-Jalla die bepaalt wat er werkelijk goed voor hem is, en wat Hij ﷻ voor hem opent, dát is waar het hart (qalb) rust in vindt. Als iemand oprecht verlangt naar aanbidding, dan zal Allāh ‘Azza wa-Jalla hem daar nooit van weerhouden. Toch zeggen sommige mensen: “Allāh ﷻ liet hen dat niet doen.” Dat lijkt waar, maar er zit een diep geheim (sirr) achter. Wie dat zegt, schuift de verantwoordelijkheid van zijn eigen nafs (ego) af op Allāh ﷻ. Alsof hij zelf zuiver is, alles goed doet, en alleen maar slachtoffer is — ḥāshā! (verre van dat). Dat is een verkeerde houding. De weg van innerlijke zuivering begint met eerlijkheid tegenover jezelf en het erkennen van je eigen tekortkomingen.

Het Geheim van het Lot (qadar) behoort tot de verborgen geheimen van Allāh ‘Azza wa-Jalla. Alleen Hij ﷻ kan iemand leiden naar aanbidding, en als die wens oprecht is, dan is dat een teken dat Allāh ‘Azza wa-Jalla het hart (qalb) opent voor Zijn nabijheid. Er bestaat een gedeeltelijke wilskracht (irādah) die bij de mens ligt, en een volledige wilskracht die bij Allāh ﷻ ligt. Daarom mag de mens zijn fouten niet afschuiven op Allāh ﷻ. Hij moet erkennen dat hij zelf moet handelen, zelf moet streven, en zelf zijn aanbidding moet verrichten. Aanbidding is niet zwaar. Mensen doen dagelijks dingen voor de dunyā

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

(wereldse leven) die veel meer moeite kosten. Ze raken er niet moe van, ze klagen niet. Maar zodra het gaat om aanbidding, komen er excuses: "Ik kan het niet." Dit toont aan dat het hart (qalb) gehecht is aan de wereld en dat de nafs (ego) de leiding heeft genomen. Wie dit herkent, moet terugkeren naar innerlijke zuivering (tazkiyah) en standvastigheid (istiqāmah) zoeken op het pad van Allāh ﷻ.

Zoals eerder gezegd: op het moment dat de laatste adem komt, opent Allāh 'Azza wa-Jalla het innerlijke oog (basīrah) van de mens. Dan ziet hij alles wat hij had kunnen doen — maar niet heeft gedaan. Hij zegt dan: "Had ik het maar gedaan. Had ik maar gebeden. Had ik maar gevast. Had ik maar sadaqah (vrijwillige liefdadigheid) gegeven. Had ik maar zakāt (verplichte liefdadigheid) gegeven. Had ik maar de ḥajj (bedevaart) verricht." Hij herinnert zich dat hij geld had, dat hij gezond was, dat de weg open lag. Maar zijn nafs (ego) zei steeds: "Ik doe het later." En toen was zijn adem op. Het moment om te handelen was voorbij. Wat overblijft is spijt — een pijn die het hart (qalb) voelt, maar die geen daden meer kan voortbrengen.

Moge Allāh ﷻ ons beschermen met Zijn ināyah (bescherming). Moge Hij ﷻ ons de kracht geven om te handelen vóór het te laat is. Moge Hij ﷻ de luiheid (kasl) en innerlijke zwakte uit ons hart (qalb) verwijderen, en ons vullen met verlangen naar Zijn nabijheid — in shā'a Llāh (als Allāh het wil).

Wa min Allāhi t-Tawfiq. Al-Fātiḥa.